

Kristoffer Olesen Larsens prædiken 15. søndag efter trinitatis

Taler

Kristoffer Olesen Larsen
Præst

Sted

Esajas Kirke

Omstændigheder

Prædikentekst

Matthæusevangeliet kapitel 6, vers 24-34

1

MENNESKETS GUDSDYRKELSE

5 Det er Menneskets Fortrin fremfor Dyret at have en Fremtid, at vide, at det har en Fremtid. Dyret har kun Øjeblikket, kun Nuet, men Mennesket har ogsaa en Fremtid. Derfor ved Dyret intet om Døden, det kan højst ane den; men Mennesket ved ogsaa om Døden.

10 Barnet har til at begynde med heller ingen Fremtid. Dets Bevidsthed er ikke vaagnet til Bevidsthed om sig selv; derfor ved det heller intet om Fremtiden. Dette er Barndommens »Fred« og Barndommens »Uskyld«. Men eftersom Barnet vokser op, opdager det ogsaa Fremtiden: at det har en Fremtid foran sig. Dog varer det som oftest længe, inden det opdager, hvor alvorlig og virkelig Fremtiden er: det er Barndommens elskelige Letsind; dets Fremtid er en
15 Eventyrfremtid, en drømt Fremtid; det tror endnu, at det selv skaber Fremtiden.

Men forgæves søger Mennesket at vedblive med at være Barn: hvad Barnet allerede aner, kan den voksne ikke undgaa at vide. Ligesaa lidt som et Menneske kan slippe for Fremtiden, ligesaa lidt kan det slippe for Bevidstheden om
20 Fremtiden, for Forholdet til Fremtiden. Det er forgæves, at det søger at leve i Øjeblikket og lukke sig af overfor Fremtiden. Ogsaa denne Stræben efter at leve i Øjeblikket vidner om Fremtiden og Frygten for Fremtiden. I denne letsindige Ubekymrighed om Fremtiden skjuler der sig en tungsindig Bekymring og Frygt for Fremtiden. Og forgæves søger Mennesket at overvinde Frygten ved Glemsel;
25 Glemselen minder selv om Fremtiden og om Frygten.

Forgæves søger et Menneske at gøre sig til Herre over Fremtiden ved at haabe paa Tilfældet eller paa Lykken. Ingen haaber paa Tilfældet eller Lykken uden samtidig at frygte dem. Forgæves søger det at sikre sig overfor Fremtiden
30 gennem Troen paa sig selv og sit eget Nu, gennem sin Overbevisning og gennem sin Religion. Forgæves søger det at indbilde sig selv, at det har besejret Fremtiden og dermed Frygten for Fremtiden. Forgæves søger det at skaffe sig Vished om sin egen Fremtid; og ligesaa forgæves søger det at indbilde sig, at der ingen Fremtid er, at det kun har sig selv og sit eget Nu, at det andet – det med
35 Fremtiden – intet betyder. Det er forgæves altsammen, for det er Frygten for Fremtiden, der er Drivfjedren i al denne Jagen efter Vished om Fremtiden: hvordan den er, eller at den ikke er. Ja skulde det lykkes et Menneske ved sin Vished eller sit Letsind at holde sig Bevidstheden om Fremtiden fra Livet, saa staar dog Sandheden om Fremtiden – at ingen kommer udenom sin Fremtid –
40 lige for Døren, og den trygge Søvn er tung af onde Drømme om den glemte Fremtid.

Det hænder ikke sjældent, at Mennesker hævder, at de ingen Gud har, at de ikke ved af nogen Gud og intet Forhold har til ham. Al denne Tale er ligesaa taabelig
45 som Talen om, at et Menneske ingen Fremtid har eller kan undgaa at vide om sin Fremtid og derfor intet Forhold har til den. Et Forhold til Gud har ethvert Menneske, for ethvert Menneske har en Gud; og i Forholdet til Fremtiden aabenbares et Menneskes Forhold til dets Gud. Ingen er uden noget Forhold til Gud – i Tro eller i Vantro. Ingen er uden nogen Gud – den sande Gud eller
50 Afguden.

I Menneskets Forhold til Fremtiden aabenbares dets Gudsforhold: hvem dets Gud er, den sande Gud eller Afguden, – det er virkelig ikke Navnene, der gør Forskellen. I Forholdet til Fremtiden ligger Menneskets Gudsdyrkelse, – enten
55 det saa vil vide af det eller ikke.

Det er ligesaa sikkert som at Mennesket har en Fremtid, – enten det vil vide af det eller ikke.

60 Som Menneskets Fortrin fremfor Dyrene er, at det ved om Fremtiden, at det har en Fremtid, saaledes skulde det ogsaa være Menneskets Fortrin at vide om Gud, at have en Gud. Men Mennesket er af Naturen Afgudsdyrker; hans Forhold til Fremtiden er Bekymringens. I Bekymringens Forhold til Fremtiden aabenbares Menneskets Synd, dets Vantro, dets Afgudsdyrkelse.

Bekymringen er jo et Forhold til Fremtiden. Fremtiden er mørk og uigennemsigtig. Bekymringen ved ingenting om den; den ved kun, at den er der, og at den ikke kan undgaa den. Den ved, at den ikke er Herre over Fremtiden, at den aldrig kan naa den med Haand eller Tanke og derfor aldrig kan sikre sig imod den. Barnet, som endnu ikke ved om Fremtiden, har ingen Bekymringer. Den voksne frygter Fremtiden og længes derfor tilbage til den »uskyldige« Barndom, da han endnu var uvidende om Fremtiden.

Afgudsdyrkeren dyrker og tilbeder sin Afgud og frygter ham samtidig. Saaledes ogsaa, naar Mennesket dyrker og tilbeder Tilfældet; naar det forsøger at glemme Fremtiden over Øjeblikket; naar det søger at tage Betydningen bort fra Fremtiden ved at benægte den eller ved gennem sin Vished eller Overbevisning at tage den med Vold.

Men maa et Menneske da ikke nødvendigvis bekymre sig for Fremtiden, naar det dog ikke kan undgaa at vide om den? Jo det maa det, – for Mennesket er af Naturen Afgudsdyrker. I Grunden ligger derfor ogsaa denne Bekymring alle Mennesker lige nær; det er slet ikke de ydre Forhold, der er de afgørende. Den ene søger at sikre sig gennem jordisk, verdslig Mammon; den anden søger det samme gennem himmelsk, from Mammon. Meningen er den samme: den er Afgudsdyrkelse.

Det er vel forskelligt, i hvor høj Grad Mennesker bliver sig Forholdet til Fremtiden bevidst, i hvor høj Grad de lærer Bekymringen at kende ved Navn, men Bevidstheden er der altid og Bekymringen ogsaa. Enhver ved noget om, hvad der kan hænde et Menneske, og ved da ogsaa, at en ikke ringe Del deraf skal hænde Mennesket. De Ting, vi er dybest bundne til, dem rammer Fremtiden: vore Forældre som vore Børn, ja vi selv er i Fremtidens Magt. Og som sidste Udgang af al vor Fremtid møder os Døden. Nu om Dage skal det være stort ved Fromhed eller ved Fritænkeri at føle sig hævet over Døden, men Jesus fandt det latterligt at hæve sig over Døden, – det er kun Trældom under Døden. Og latterlige er ogsaa alle de mange fromme og ufromme Midler, hvorved man vil komme Fremtiden til Livs: Salighedsdrømmene, Fremtidsdrømmene, den ydre eller indre Ro og Tryghed; drevet af Frygten for Fremtiden lader Menneskene det virkelige Liv med dets Nød og Elendighed, dets Død, i Stikken for at redde sig selv.

105 Men kan man da forlange, at Moderen ikke maa bekymre sig for sine Børn, at
Mennesket ikke skal bekymre sig for sit Liv og sin Død? Vi forlanger slet
ingenting og skal heller ingenting forlange. Man kan ikke baade forkynde
Evangeliet, det glade Budskab, og stille Fordringer til Mennesker, Fordringer,
som de aldrig vilde kunne opfylde. At stille en saadan Fordring vilde jo kun føre
110 til, at Mennesker fik en ny Bekymring: Bekymringen for, hvordan de skulde
slippe af med Bekymringerne, Bekymringen for ingen Bekymringer at have. Vi
vilde derved kun drive Mennesker endnu dybere ind i Frygten og Fortvivlelsen.
Nej, vi skal ingenting forlange, men vi skal forkynde Evangeliet for den
bekymrede, forkynde den sande Gud for Afgudsdyrkeren, – at Sandheden maa
115 frigøre ham fra Trældommen.

Mennesket er ikke sin egen Herre; det er i Fremtidens Magt; det viser
Bekymringerne. Hvad enten det fortrøster sig til, at det gaar nok altsammen, det
har jo dog Sjælen i Behold, eller det sikrer saa meget som muligt af den nærmeste
120 Fremtid, – det er dog i Fremtidens Vold. Og igennem sit Forhold til Fremtiden
dyrker Mennesket sin Gud. Derfor er Bekymringen Afgudsdyrkerens
Gudsdyrkelse.

Men naar det nu er sandt, at Mennesket er i Fremtidens Magt, at det ikke kan
125 undslippe den eller gøre sig til Herre over den, naar Enden paa al vor Fremtid er
Fremtidens Død, hvorledes dyrkes da den sande Gud, hvilket er da Menneskets
rette Forhold til Fremtiden? Det er Haabet. Haabet ser ogsaa alle Farerne, alle
Mulighederne, ja selv Døden, og dog forlader det sig paa Gud. Haabet har heller
intet i sin Magt, men det tror paa Guds Trofasthed. Haabet ved ligesaa meget, ja
130 endnu mere om, hvad der kan hænde et Menneske, og dog har det Tillid til
Gud.

Haabet er ogsaa i Fremtidens Magt, – ja men Haabets Fremtid er Guds Naade.
Derfor er Haabets Gudsdyrkelse ikke Frygt, men Kærlighed.

135 Det er en stor Misforstaaelse, at Haabet skulde forlade denne Verden for at
hygge sig i Himmelen. Nej, Haabet holder fast ved denne Verden, – det er den,
det haaber for og med. I Haabet bliver Moderen hos sit Barn og Menneskene
ved deres Grave. Haabet lukker ikke Øjnene for Døden, men forventer
140 Opstandelsen. Det lukker ikke Øjnene for Øjeblikkets Nød, nej, alt mens det
sysler med den, haaber det paa Forløsningen. Det driver ikke med verdslige eller
fromme Midler Bekymringerne fra sig, nej Bekymringerne driver Haabet til

145 Gud. Mens Bekymringen søger at faa Fremtiden i sin Magt og derfor falder ind under Fremtidens Forbandelse, saa giver Haabet sig i Fremtidens Vold, saa giver Haabet sig Naaden i Vold. Mens Bekymringen tror, at Fremtiden er Menneskets Fremtid, saa ved Haabet, at Fremtiden er Guds. Mens Bekymringen tror, at Fremtiden kun kan være vis, naar den er i Menneskets Haand, saa ved Haabet, at Fremtiden kun er vis, naar den er i Guds Haand.

150 Det er ogsaa en stor Misforstaaelse, at Haabet skulde leve i Fremtiden. Det er Bekymringen, der lever i Fremtiden; den frygter Fremtiden og drages derfor med uimodstaaelig Magt imod den. Haabet lever i Nuet, i Øjeblikket; det forventer nemlig Fremtiden og søger ligesom at drage Fremtiden til Nuet, til 155 Øjeblikket, hvor det har sit Liv, og hvor det derfor har Fremtiden, Guds Naade, behov. Mens Bekymringen egenkærligt flygter fra denne Virkelighed og fra Øjeblikket, fordi det stadig er truet af Fremtiden, og søger at redde sig selv ved Fantasier og Drømme, saa bekymrer Haabet sig ikke for sig selv, – hvordan skulde det være muligt? – men bliver kærligt hos Virkeligheden og i Øjeblikket.

160 Egentlig vil Bekymringen ogsaa gerne høre paa Haabets Tale; for den er umættelig i sin Bekymring; den vil gerne have Haabet med, for den kan ikke faa Sikkerhed nok. Men eet vil den ikke høre eller ikke forstaa: at ingen kan tjene to Herrer, at man ikke baade kan bekymre sig for Fremtiden og haabe paa 165 Fremtiden, at man ikke baade kan dyrke sin egen Sikkerhed og dyrke Gud. Saa har den alle mulige Undskyldningen paa rede Haand; saa er den villig til at slippe en hel Del, naar den maa slippe for at miste sig selv. Ja mange Bekymringer vil et Menneske opgive, men Bekymringen for sig selv og sit Forhold til Gud, for sit Haab til Gud, det vil det ikke opgive. Saa hører alting 170 op, siger Mennesket. Ja for saa begynder et Menneske at haabe paa Gud. Se derfor er det ogsaa, at Mennesker skelner mellem tilladelige og utilladelige Bekymringer, og det gaar for at være en from og evangelisk Tale, den, der formaner Mennesker til ikke at bekymre sig for denne Verdens Ting, men nøjes med at bekymre sig for sig selv og den evige Fremtid, og dog er det Vantroen og 175 Fortvivlelsen, der taler saaledes.

Bekymringen har travlt med at faa noget i Orden eller sig selv i Orden, saa vil den ogsaa være med. Men Haabet ved, at det kun er en Udflugt, at Mennesket elsker Bekymringen og ikke vil slippe den. Derfor siger det: søg først Gud og 180 hans Rige, saa gives alt dig i Tilgift, saa erstatter Gud alt det manglende med sin Naade. Bekymringen har en Masse, den først skal have bragt i Orden: først skal

den tro og have Vished, have Grund til at tro, men Haabet gentager
barmhjertigt og ubønhørligt: søg først Guds Rige. Bekymringen har en Mængde
185 Forandringer, der først skal gøres i Menneskets Liv og Forhold, men Haabet
siger: søg nu straks Guds Rige, der hvor du er, og saadan som du er.

Men bagefter? Bagefter, svarer Haabet, saa søger jeg rigtignok ogsaa først Guds
Rige. Men hvad kommer der da ud af det, spørger Bekymringen. At jeg
190 indhøstes i Guds Rige, svarer Haabet, – saa kommer hele Livets Forløsning og
Oprejsning i Tilgift. Men alt mens jeg haaber, vil jeg gøre min Pligt i Øjeblikket,
Fremtiden forventer jeg af Guds Haand.

I Stedet for at lade Mennesker vidne om sig selv og deres Haab, har vi ladet
195 Haabet selv tale, – for saaledes taler vi Mennesker ikke, saaledes er vort Liv ikke.
Men heller ikke det skal bekymre os, for Evangeliets Ord er her i Verden,
Haabets Tale lyder til os. Det bliver ogsaa hos os bekymrede; det og ikke vi skal
føre Kampen mod Vantroen, mod Trældommen, mod Afgudsdyrkelsen.
Haabet og ikke vi skal frigøre os til at høre Sandheden. Og om end det for os
200 Mennesker lyder som en haard Tale, den, der vil tage Bekymringen fra os og give
os Haabet i Stedet, saa vil Gud dog ogsaa give den forargede at høre hans Ord
om Fremtiden af hans Naade.

Kilde

205 Manuskript taget fra Olesen Larsen, K. (1933) Ordet om Gud – prædikener fra Esajaskirken, 176-184,
Tidehvervs Forlag, efter aftale med K. Olesen Larsens søn, Severin Olesen Larsen.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

210 15. søndag efter trinitatis, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kristoffer-olesen-larsens-praediken-15-sondag-efter-trinitatis>

215

220